

## THỰC HÀNH THAO TÁC CHỨNG MINH, GIẢI THÍCH, QUY NẠP, DIỄN DỊCH

### KẾT QUẢ CẦN ĐẠT

- *Nắm vững yêu cầu của các thao tác chứng minh, giải thích, quy nạp, diễn dịch đã học.*
- *Biết vận dụng tổng hợp các thao tác trên để viết đoạn văn, bài văn nghị luận.*

Văn bản nghị luận là loại văn bản nhằm thuyết phục người đọc, người nghe về một vấn đề nào đó. Để có sức thuyết phục cao, người viết (hoặc nói) cần vận dụng một cách linh hoạt nhiều thao tác lập luận khác nhau. Có thao tác chính và thao tác kết hợp. Tùy vào nội dung, tính chất, đối tượng,... cần thuyết phục mà người viết lựa chọn thao tác cho phù hợp (thao tác nào chính, thao tác nào kết hợp). Ở Trung học cơ sở, sách giáo khoa *Ngữ văn* các lớp 7, 8 và 9 đã giới thiệu một số thao tác lập luận rất cơ bản : *chứng minh, giải thích, quy nạp* và *diễn dịch*,... Mỗi thao tác có những đặc điểm, vai trò và tác dụng khác nhau, nhưng đều góp phần giúp học sinh đọc, cũng như viết tốt các bài văn nghị luận.

Anh (chị) hãy đọc kĩ các đặc điểm ở ô bên phải và xác định tên thao tác tương ứng với đặc điểm ấy ở ô bên trái trong bảng sau :

Tên thao tác	Đặc điểm
	Từ một tư tưởng hoặc một quy luật chung, suy ra những trường hợp cụ thể, riêng biệt.
	Dùng những lí lẽ và bằng chứng chân thực đã được thừa nhận để thuyết phục và làm sáng tỏ vấn đề.
	Từ những hiện tượng, sự kiện riêng, dẫn đến những kết luận và quy tắc chung.
	Dùng lí lẽ để giảng giải, cắt nghĩa giúp người đọc, người nghe hiểu rõ một hiện tượng, một vấn đề nào đó.

## LUYỆN TẬP

1. Trong đoạn văn sau đây, người viết đã sử dụng thao tác nào ?

*Đối với thơ văn, cổ nhân ví như khoái chá, ví như gấm vóc ; khoái chá là vị rất ngon trên đời, gấm vóc là màu rất đẹp trên đời, phàm người có miệng, có mắt, ai cũng quý trọng mà không vứt bỏ khinh thường. Đến như thơ văn thì lại là sắc đẹp ngoài cả sắc đẹp, vị ngon ngoài cả vị ngon, không thể đem mắt tầm thường mà xem, miệng tầm thường mà nếm được. Chỉ thi nhân là có thể xem mà biết được sắc đẹp, ăn mà biết được vị ngon ấy thôi. Đây là lí do thứ nhất làm cho thơ văn không lưu truyền hết ở trên đời.*

(Hoàng Đức Lương – Tựa "Trích diễm thi tập")

2. Từ luận điểm : "Không có vinh quang nào mà không trải qua gian khổ, đắng cay", anh (chị) hãy viết một đoạn văn trong đó sử dụng thao tác chứng minh để làm sáng tỏ luận điểm trên.
3. Hãy viết một đoạn văn theo thao tác diễn dịch với luận điểm "Tốc độ gia tăng dân số quá nhanh có ảnh hưởng rất lớn đến sự phát triển của đời sống xã hội".